

**CENTRUM ANALIZ REGIONALNYCH  
I LOKALNYCH**

# **ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2013**

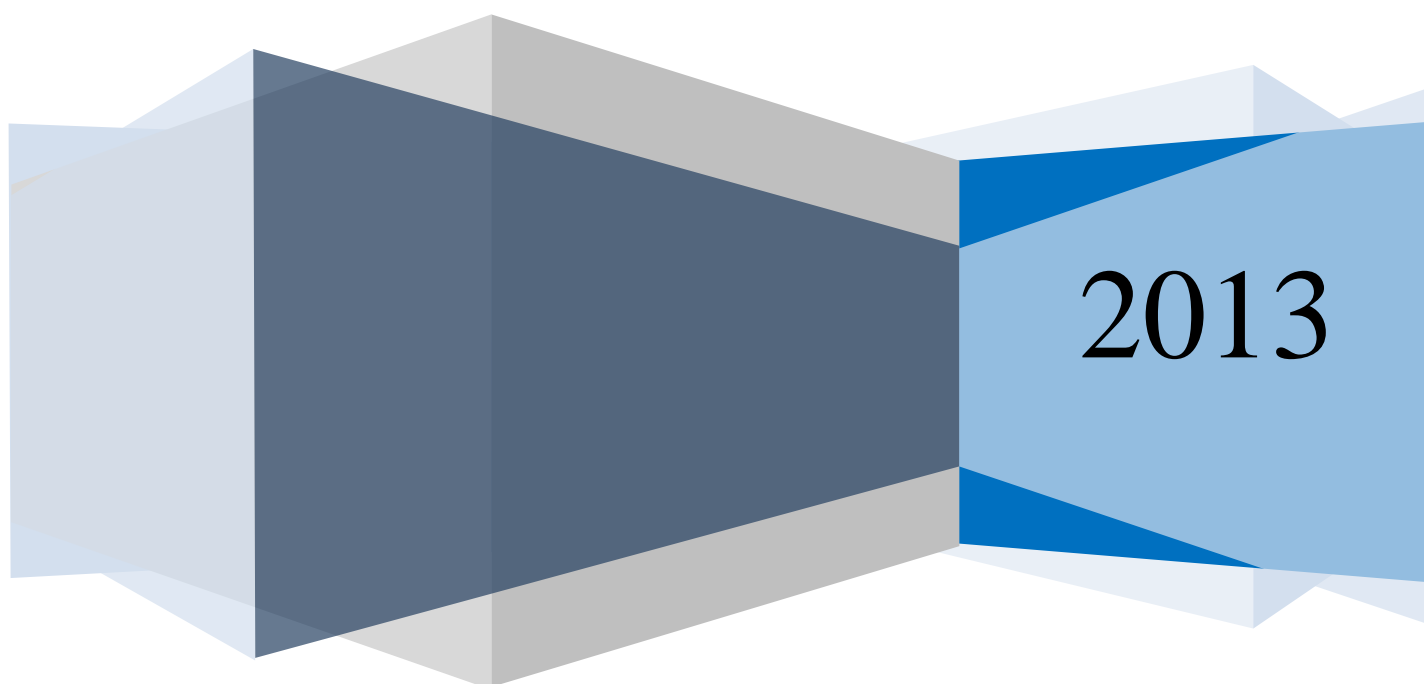
**Województwo kujawsko-pomorskie**

**Dr hab. prof. SGH Hanna Godlewska-Majkowska**

**Dr Agnieszka Komor**

**Dr Patrycjusz Zarębski**

**Mgr Magdalena Typa**



**Warszawa, październik 2013**

## Wstęp

Niniejszy raport powstał w wyniku zastosowania wyników badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem prof. SGH dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów, w celu możliwie jak najlepszego uchwycenia istotnych dla inwestora cech regionów, rozpatrywanych ogólnie oraz z punktu widzenia specyfiki działalności gospodarczej oraz wielkości inwestycji.

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej (PAI) oceniają walory lokalizacyjne regionów. W wersji uproszczonej są obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Są to wskaźniki PAI1 odnoszące się do całości gospodarki regionalnej/narodowej (PAI1\_GN) oraz do wybranych sekcji: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - turystyki i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej.

Oprócz tego są opracowane wskaźniki wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych tylko na tym poziomie województw lub makroregionów. Umożliwiają znacznie szerszy zakres kontekstu ocen ich atrakcyjności inwestycyjnej. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki (PAI2\_C, PAI2\_G, PAI2\_I, PAI2\_M).

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie współpracującego z Instytutem Przedsiębiorstwa Centrum Analiz Regionalnych i Lokalnych: [www.caril.edu.pl](http://www.caril.edu.pl), a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

## 1. Charakterystyka gospodarki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w środkowej części kraju. Jego wizytówką jest bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo, które stało się podstawą rozwoju inwestycji w przemysł spożywczy. Ponadto z uwagi na tradycje przemysłowe i dostosowane do jego potrzeb szkolnictwo region jest atrakcyjnym miejscem lokalizacji inwestycji przemysłowych.

Do atutów województwa należą:

- położenie w centrum Polski, gdzie krzyżują się ważne szlaki transportowe, w tym linie należące do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, co ułatwia dostęp do polskich rynków i dostawców, tak polskich, jak i zagranicznych,
- dobry dostęp do infrastruktury społecznej, w tym szczególnie do jednostek medycznych i uzdrowiskowo-sanatoryjnych,
- bogate zaplecze naukowo – badawcze,<sup>1</sup>
- bogactwo kulturowe (liczne zabytki, wśród których na wyróżnienie zasługuje zespół staromiejski Torunia wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) i walory przyrodnicze (Pojezierze Kujawskie z solankami), stwarzające podstawy dla rozwoju usług turystycznych i związanych z ochroną zdrowia,
- wysoko rozwinięte rolnictwo, zarówno produkcja roślinna jak i produkcja zwierzęca, stanowiące fundament rozwoju przemysłu spożywczego,
- tradycje przemysłowe, szczególnie w zakresie przemysłu chemicznego, środków transportu i elektroniki, co stanowi czynnik ułatwiający znalezienie kontrahentów, jak i absolwentów szkół wyższych i zawodowych o specjalizacjach potrzebnych inwestorom przemysłowym,
- dobre warunki do rozwoju energetyki odnawialnej,
- obecność ośrodków wspierających przepływ nowoczesnych rozwiązań z nauki do przemysłu np. Centrum Transferu Technologii w Toruniu.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

**Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego**

Wyszczególnienie	Województwo kujawsko-pomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
<b>Potencjał rynkowy</b>			
PKB per capita w 2010 r. (zł/osoba)	31107	37096	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2012)	2096404	38533299	5,4%
<b>Potencjał zasobów pracy</b>			
Absolwenci szkół wyższych w 2012 r. (osoby)	23348	484999	4,8%

<sup>1</sup>W roku 2010 do najlepszych w Polsce jednostek naukowych Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zaliczyło: (Wydział Chemii i Wydział Filologiczny Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Wydział Inżynierii Mechanicznej Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy.

Absolwenci szkół średnich w 2012 r. (osoby)	22937	421317	5,4%
Liczba pracujących w 2012 r. (osoby)	683549	13911203	4,9%
Struktura pracujących w 2012 r.	sektor rolniczy 15,7% sektor przemysłowy 30,2% sektor usługowy 54,1%	sektor rolniczy 17,1% sektor przemysłowy 27,4% sektor usługowy 55,5%	

#### Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie

Nakłady inwestycyjne w 2011 r. (mln zł)	711,4	73704,4	1,0%
Kapitał spółek w 2011 r. (mln zł)	3223,7	194160,6	1,7%

#### Specjalne strefy ekonomiczne w województwie

- SSE Pomorska, podstrefa: gm. Barcin, gm. Kowalewo Pomorskie, gm. Łysomice, gm. Świecie, gm. Wąbrzeźno, m. Bydgoszcz, m. Grudziądz, m. Rypin, m. Toruń

#### Wyróżniające oceny PAI<sub>2</sub> i RAI (klasa A, B i C)

Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI <sub>2</sub>	
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI	Handel klasa C Turystyka klasa C

#### Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI<sub>GN</sub>

Powiaty	Klasa A	Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz, Włocławek
	Klasa B	
Gminy	Klasa A	Osielsko (2), Solec Kujawski (3), Chełmża (1), Bydgoszcz (1), Toruń (1), Brodnica (1), Chełmno (1), Golub-Dobrzyń (1), Świecie (3), Wąbrzeźno (1), Grudziądz (1), Ciechocinek (1), Inowrocław (1), Włocławek (1)
	Klasa B	Białe Błota (2), Wielka Nieszawka (2), Aleksandrów Kujawski (1), Janikowo (3), Nakło nad Notecią (3), Radziejów (1), Rypin (1), Kowal (1), Barcin (3)

Źródło: opracowanie własne.

Województwo kujawsko-pomorskie dostarczyło w 2010 r. 4,5% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 31107 zł, przy średniej dla Polski 37096 zł. Wynik ten plasuje województwo na 10 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2010 wyniosła 157,5%, przy średniej dla Polski równej 168,0%.

W porównaniu do całego kraju, struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem sektora usług 54,1% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 15,7% i 30,2% pracujących (GUS, BDR 2013).

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2096404 mieszkańców, co stanowiło 5,4% ludności Polski. W województwie kujawsko-pomorskim struktura wieku w roku 2012 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,8% osób, produkcyjny: 64,1% i poprodukcyjny: 17,1% (Polska analogicznie: 18,3%, 63,9% i 17,8%). Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2013 r. 17,5%, dla porównania w Polsce - 13%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2013 wyniosło 3209,6zł, czyli 85,1% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 21 uczelni wyższych, w których kształcą się 77 tys. studentów, czyli 4,6% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 7% uczniów województwa, natomiast do techników 5,9%

Sektory strategiczne dla województwa ujęte w strategii rozwoju regionalnego to przede wszystkim: e-gospodarka, branża teleinformatyczna, biotechnologiczna, narzędziowa, elektroniczna, meblarska, poligraficzna, rolno-spożywcza, chemiczna, elektroniczna, elektrotechniczna oraz elektromechaniczna.

Preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej występują w województwie m.in. w Specjalnych Strefach Ekonomicznych takich jak:

- SSE Pomorska, podstrefa: gm. Barcin, gm. Kowalewo Pomorskie, gm. Łysomice, gm. Świecie, gm. Wąbrzeźno, m. Bydgoszcz, m. Grudziądz, m. Rypin, m. Toruń.

## **2. POZYCJA WOJEWÓDZTWA NA MAPIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI I UE**

Województwo kujawsko-pomorskie charakteryzuje się niską ogólną atrakcyjnością inwestycyjną, o czym świadczy przyznanie województwu klasy E wg wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI 2\_GN – por. rys.1 w Aneksie.<sup>2</sup> Nieco wyższa jest jego ocena dla handlu i napraw (klasa D), co należy wiązać z walorami położenia geograficznego.

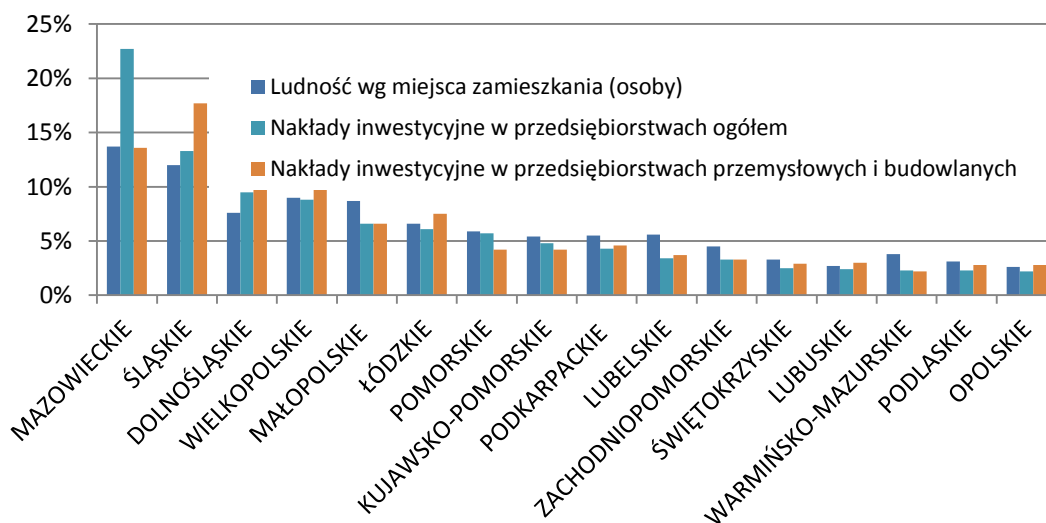
Atrakcyjność inwestycyjną można także określić na podstawie wskaźników rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), opartych na mikroklimatach takich jak: produktywność majątku trwałego, produktywność pracy, gospodarka finansowa JST oraz nakłady inwestycyjne – por. rys. 2 w Aneksie. Region wyróżnia się pod tym względem, biorąc pod uwagę efekty inwestycji w handel i naprawy (klasa C) oraz turystykę i gastronomię (klasa C).

Potencjalna i rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna znalazła odzwierciedlenie w decyzjach inwestorów odnośnie przepływów kapitału. Ukazuje to rysunek 1.

---

<sup>2</sup>Sekcja C - przemysł przetwórczy, sekcja G - handel i naprawy, sekcja I - hotele i restauracje, sekcja M - działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie Instytutu Przedsiębiorstwa Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej - <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/publikacje>

**Rysunek 1. Struktura regionalna nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w 2011 roku na tle udziału w zaludnieniu (% wielkości krajowej)**

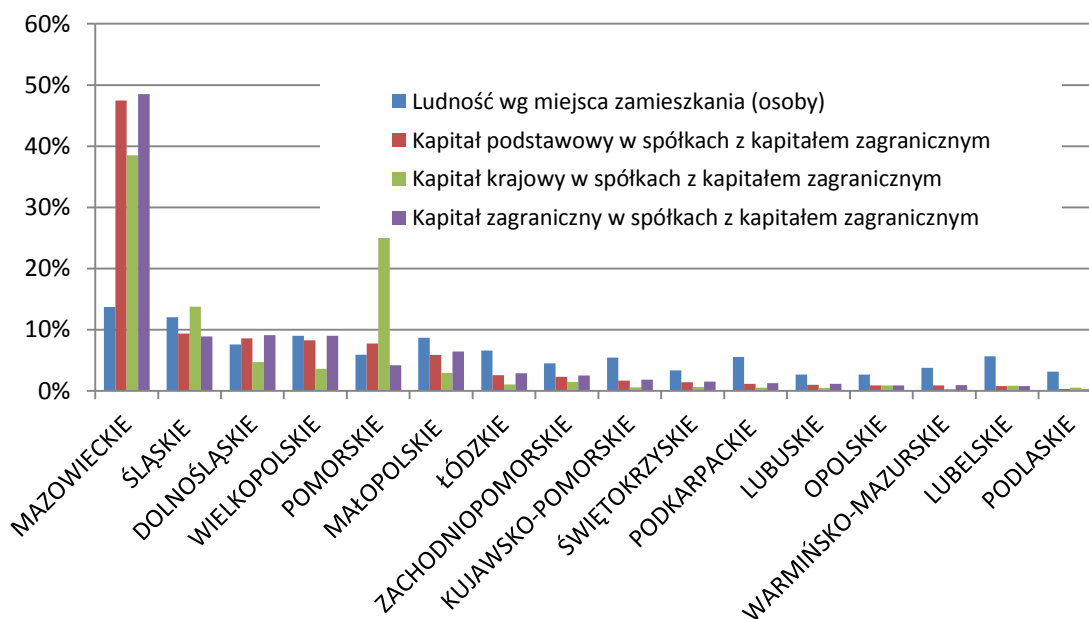


Uwaga: są to najbardziej aktualne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (data pobrania 13.11.2013)

Region kujawsko-pomorski w roku 2011 zajął ósme miejsce w Polsce pod względem wartości nakładów inwestycyjnych dokonywanych w przedsiębiorstwach. Udział województwa w zaludnieniu jest nieco niższy od jego udziałowi w krajowych nakładach inwestycyjnych przedsiębiorstw, co świadczy o docenieniu tego regionu przez inwestorów, z sektora przemysłowego, a także usługowego (zwłaszcza dotyczy to turystyki gastronomii, transportu) i sektora rolno-spożywczego. Wskazuje to na docenianie potencjału rynkowego tego regionu przez inwestorów. Jednak dotyczy to głównie polskich przedsiębiorców. Wniosek taki można wysnuć na podstawie analizy wartości kapitału nagromadzonego w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego - por. rysunek 2.

**Rysunek 2. Struktura regionalna kapitału w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego w 2011 roku na tle udziału w zaludnieniu (% wielkości krajowej)**

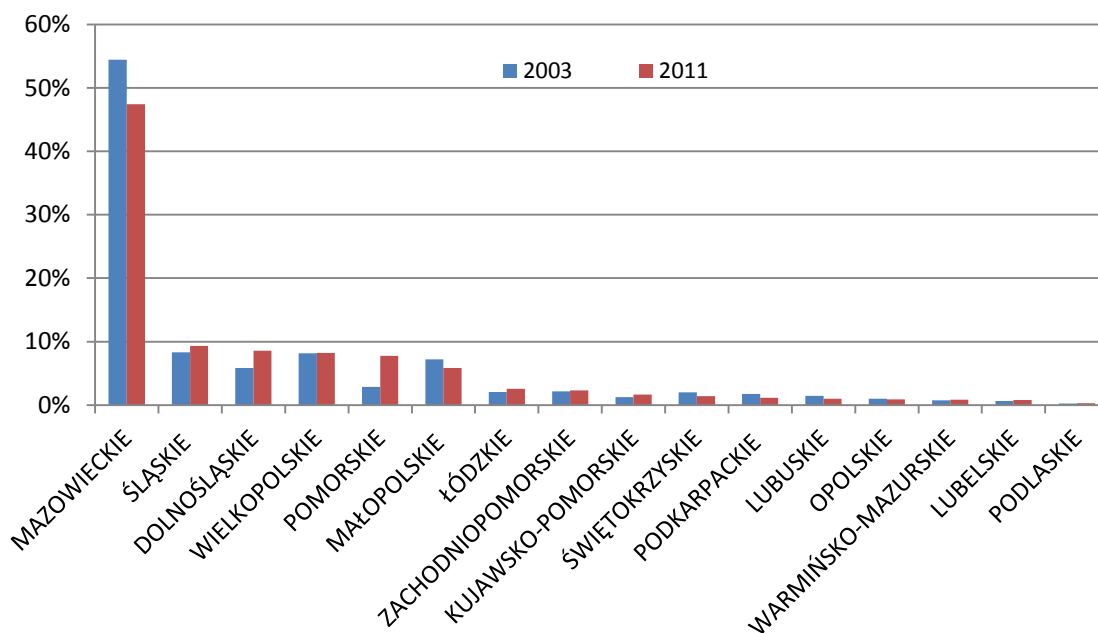


Uwaga: są to najbardziej aktualne dane.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych (data pobrania 13.11.2013).

W roku 2011 na województwo kujawsko-pomorskie przypadał tylko 1,7% wartości kapitału podstawowego spółek z udziałem kapitału zagranicznego, z czego większość stanowił kapitał zagraniczny. Jest to niewiele wobec 5-procentowego udziału w zaludnieniu Polski. W latach 2003-2011 województwo podniosło nieco swoją pozycję konkurencyjną na rynku bezpośrednich inwestycji zagranicznych z 1,2% do 1,66% wartości kapitału podstawowego podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego – por. rys. 3.

**Rysunek 3. Pozycja konkurencyjna województw na rynku inwestycji z kapitałem zagranicznym wg wartości kapitału podstawowego spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 2003 i 2011 (% wielkości krajowej)**



Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych, data pobrania 13.11.2013.

Świadczy to o tym, że restrukturyzacja przemysłu przynosi pozytywne efekty, a rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna województwa i jego jednostek lokalnych zaczyna być doceniana przez inwestorów zagranicznych.

Region kujawsko-pomorski jest rozpatrywany jako potencjalna lokalizacja na tle innych regionów europejskich. Biorąc pod uwagę czynnik innowacyjności, rynkowy oraz kapitału ludzkiego region ten można zaklasyfikować na 233 pozycji wśród 270 regionów szczebla NUTS2 w UE przyznać klasę E – por. Tabela 2 w Aneksie.

Województwo ma przewagę konkurencyjną w zakresie kapitału ludzkiego, ocenionego na klasę B. Mimo niskiej pozycji rankingowej może konkurować z regionami niżej ocenionymi, takimi jak: **słowackie**: Západné Slovensko, Stredné Slovensko, Východné Slovensko; **greckie**: Sterea Ellada, Dytiki Makedonia, Voreio Aigaio, Peloponnisos; **portugalskie**: Norte, Alentejo, Região Autónoma dos Açores i Centro (PT); **węgierskie**: Dél-Alföld; Észak-Alföld; **włoskie**: Sicilia, Puglia, Basilicata, Calabria; **hiszpańskie**: Puglia, Calabria, Basilicata; **bułgarskie**: Severoiztochen, Severen tsentralen, Yugoiztochen, Yuzhen tsentralen oraz Severozapaden; **rumuńskie**: Vest, Nord-Vest, Centru, Sud-Est, Sud-Vest Oltenia, Nord-Est oraz Sud – Muntenia.

### 3. Zróźnicowanie wewnętrzne atrakcyjności inwestycyjnej województw

#### Powiaty

Do najbardziej atrakcyjnych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego go należy zaliczyć: Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz, Włocławek, - patrz tab. 2.

**Tabela 1. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna powiatów województwa kujawsko-pomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji**

Powiat	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
Toruń	0,356	A	A	A	A	A
Bydgoszcz	0,310	A	A	A	C	A
Włocławek	0,310	A	A	B	C	A
Grudziądz	0,301	A	B	B	E	B
Powiat bydgoski	0,247	C	C	C	C	C

Źródło: opracowanie własne.

Wymienione powiaty poza powiatem bydgoskim charakteryzują się bardzo wysoką atrakcyjnością inwestycyjną. Na wyróżnienie zasługuje powiat grodzki Toruń z uwagi na uzyskanie przez te jednostki klasy A potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich analizowanych sekcji gospodarki narodowej.

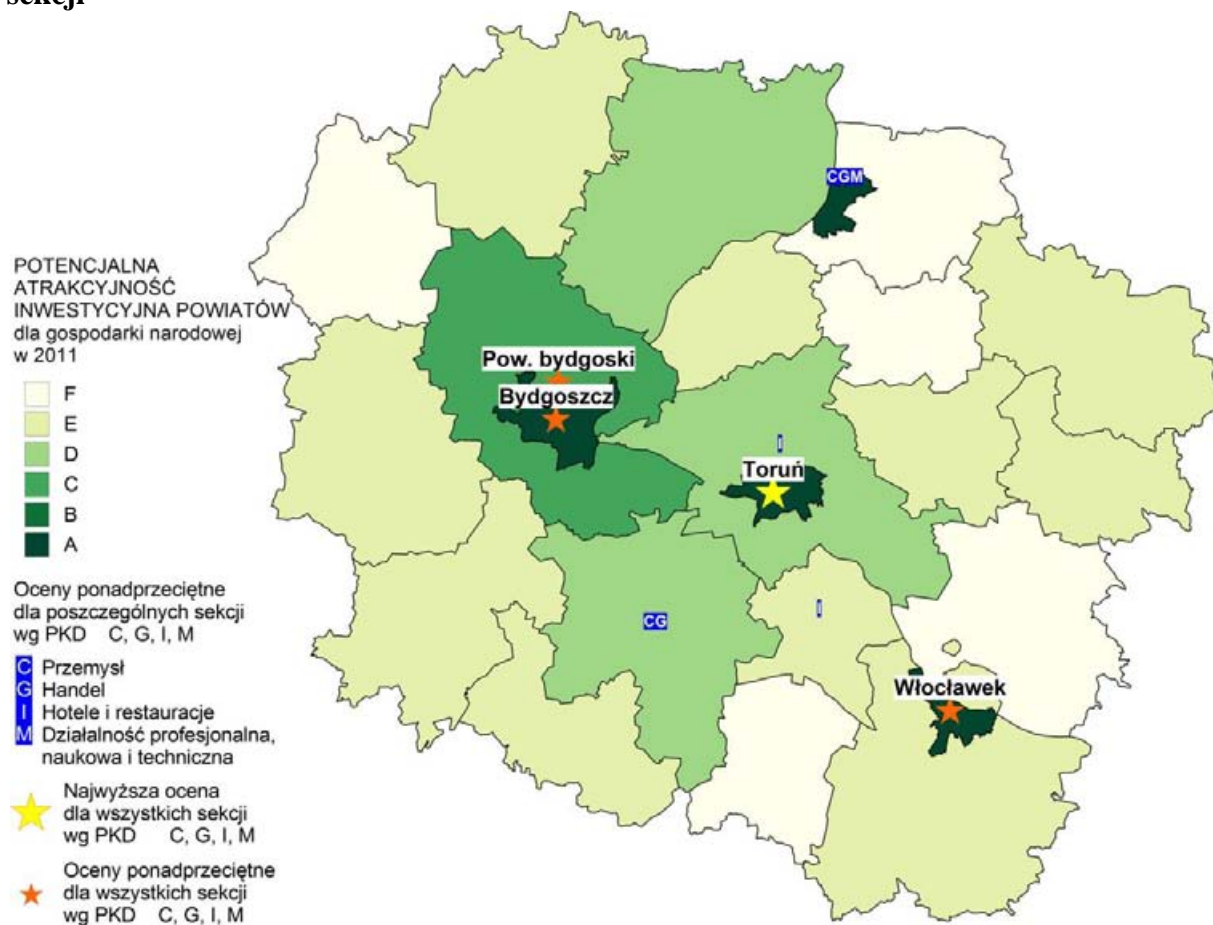
W odniesieniu do poniższych sekcji należy wyróżnić dodatkowo następujące powiaty:

- bydgoski, inowrocławski (klasa C) dla sekcji C oraz G,
- Bydgoszcz, Włocławek, bydgoski, toruński, aleksandrowski (klasa C) dla sekcji I i bydgoski dla sekcji M.

Syntetyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej powiatów województwa kujawsko-pomorskiego zawiera rysunek 3.



**Rysunek 1. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji**



Źródło: opracowanie własne.

### Gminy

Podobnie jak w przypadku powiatów, również atrakcyjność gmin wykazuje duże zróżnicowanie. Wśród najlepiej ocenionych znalazły się takie gminy jak: Osielesko (2), Solec Kujawski (3), Chełmża (1), Bydgoszcz (1), Toruń (1), Brodnica (1), Chełmno (1), Golub-Dobrzyń (1), Świecie (3), Wąbrzeźno (1), Grudziądz (1), Ciechocinek (1), Inowrocław (1), Włocławek (1). Znalazło to także odzwierciedlenie w ich wysokich ocenach (A lub B) dla wszystkich analizowanych sekcji - por. tabela 3.

**Tabela 2 Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa kujawsko-pomorskiego w dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji**

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN	PAI1_C	PAI1_G	PAI1_I	PAI1_M
Toruń (1)	0,279	A	A	A	A	A
Inowrocław (1)	0,271	A	A	A	C	A
Bydgoszcz (1)	0,256	A	A	A	B	A
Grudziądz (1)	0,254	A	A	A	D	A
Chełmno (1)	0,253	A	A	A	A	A
Chełmża (1)	0,249	A	A	A	D	A
Włocławek (1)	0,248	A	A	A	B	A
Wąbrzeźno (1)	0,243	A	A	A	C	A
Ciechocinek (1)	0,234	A	A	A	A	A
Golub-Dobrzyń (1)	0,233	A	A	A	B	A
Solec Kujawski (3)	0,232	A	A	A	A	A
Osielsko (2)	0,228	A	A	A	A	A
Brodnica (1)	0,226	A	A	A	B	A
Świecie (3)	0,222	A	A	B	A	A
Rypin (1)	0,216	B	B	B	D	A
Wielka Nieszawka (2)	0,214	B	B	C	A	B
Janikowo (3)	0,213	B	B	B	D	B
Aleksandrów Kujawski (1)	0,209	B	B	B	D	A
Radziejów (1)	0,207	B	B	B	E	A
Barcin (3)	0,207	B	B	B	D	B
Kowal (1)	0,206	B	B	C	E	B
Białe Błota (2)	0,204	B	B	C	A	B
Nakło nad Notecią (3)	0,198	B	C	C	D	B

– gmina miejska, (2) – gmina wiejska, (3) – gmina wiejsko-miejska

Źródło: opracowanie własne.

Atrakcyjne gminy to także gminy zaliczone do klasy B wg wskaźnika PAI1\_GN, takie jak: Białe Błota (2), Wielka Nieszawka (2), Aleksandrów Kujawski (1), Janikowo (3), Nakło nad Notecią (3), Radziejów (1), Rypin (1), Kowal (1), Barcin (3). Również i tę grupę gmin cechuje uniwersalność walorów lokalizacyjnych, dzięki czemu są atrakcyjne dla ogółu rozpatrywanych rodzajów działalności.

Cecha ta nie występuje natomiast we wszystkich gminach zaliczonych do klasy C. Warunek ten spełniły tylko gminy: Lidzbark (3), Gołdap (3), Barczewo (3), Biskupiec (3), Gietrzwałd (2) – patrz tablica 3 w aneksie.

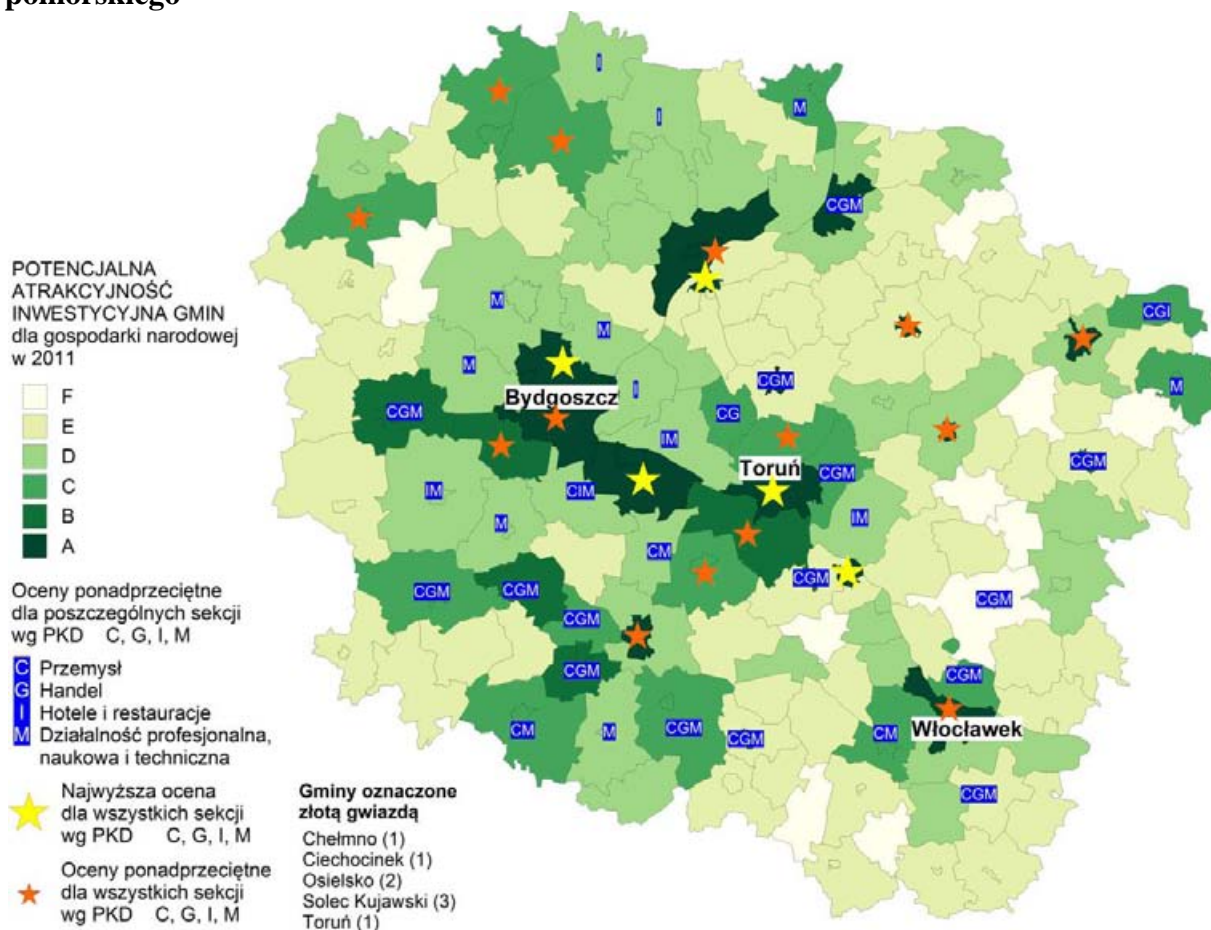
W odniesieniu do poszczególnych sekcji oprócz już wcześniej wymienionych należy wyróżnić następujące gminy klasy C:

- Nowa Wieś Wielka (2), Lubicz (2), Łubianka (2), Brzozie (2), Sępólno Krajeńskie (3), Cekcyn (2), Tuchola (3), Gniewkowo (3), Kruszwica (3), Pakość (3), Rojewo (2), Lipno (1), Mogilno (3), Nakło nad Notecią (3), Brześć Kujawski (3), Fabianki (2), Żnin (3) - dla sekcji C,
- Białe Błota (2), Lubicz (2), Łubianka (2), Łysomice (2), Wielka Nieszawka (2), Brzozie (2), Sępólno Krajeńskie (3), Cekcyn (2), Tuchola (3), Gniewkowo (3), Kruszwica (3),

- Pakość (3), Lipno (1), Nakło nad Notecią (3), Kowal (1), Fabianki (2), Żnin (3), - dla sekcji G,
- Dąbrowa Chełmińska (2), Obrowo (2), Zławieś Wielka (2), Sępólno Krajeńskie (3), Osie (2), Cekcyn (2), Śliwice (2), Tuchola (3), Wąbrzeźno (1), Inowrocław (1), Gniewkowo (3), Szubin (3) - dla sekcji I,
- Dobrcz (2), Koronowo (3), Nowa Wieś Wielka (2), Sicienko (2), Lubicz (2), Łysomice (2), Obrowo (2), Zławieś Wielka (2), Górzno (3), Sępólno Krajeńskie (3), Nowe (3), Cekcyn (2), Gniewkowo (3), Kruszwica (3), Pakość (3), Rojewo (2), Mogilno (3), Strzelno (3), Szubin (3), Brześć Kujawski (3), Fabianki (2), Łabiszyn (3), Żnin (3) - dla sekcji M.

Syntetyczną ocenę atrakcyjności inwestycyjnej gmin województwa kujawsko-pomorskiego zawiera rysunek 4.

**Rysunek 2. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa kujawsko-pomorskiego**



Źródło: opracowanie własne.

#### **4. Wsparcie instytucjonalne inwestora i przedsiębiorcy w województwie**

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw. Wśród instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają wpływ na rozwój gospodarczy regionu znajdują się m.in. następujące podmioty:

- izby gospodarcze: Izba Przemysłowo-Handlowa Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Bydgoszczy, Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu, Kujawska Izba Przemysłowo-Handlowa we Włocławku, Izba Gospodarcza w Grudziądzu, Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza w Przysieku, Polska Izba Gospodarcza Maszyn i Urządzeń Rolniczych w Toruniu, Pomorsko-Kujawska Izba Budownictwa w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorska Izba Rzemiosła i Przedsiębiorczości w Bydgoszczy,
- stowarzyszenia (w tym centra biznesu): Regionalne Centrum Innowacyjności przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Toruniu, Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości prowadzony przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorskie Zrzeszenie Handlu i Usług w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorski Związek Pracodawców i Przedsiębiorców w Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorska Organizacja Pracodawców Lewiatan w Toruniu, Polska Sieć Aniołów Biznesu PolBAN w Bydgoszczy, Loża Bydgoska Business Centre Club, Loża Toruńska Business Centre Club, Studenckie Forum Business Centre Club w Bydgoszczy, Studenckie Forum Business Centre Club w Toruniu,
- inkubatory przedsiębiorczości: Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Gospodarki w Bydgoszczy, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Wyższej Szkole Bankowej w Toruniu, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Inkubator Przedsiębiorczości przy Regionalnym Centrum Przedsiębiorczości w Solcu Kujawskim, Stowarzyszenie Wspierania Rozwoju Gospodarczego Ziemi Świeckiej „Inkubator Przedsiębiorczości”, Włocławski Inkubator Innowacji i Przedsiębiorczości, Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości przy Collegium Medicum w Bydgoszczy,
- Parki (technologiczne, naukowo-badawcze, przemysłowe): Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny, Toruński Park Technologiczny, Park Przemysłowy w Solcu Kujawskim, Grudziądzki Park Przemysłowy,
- ośrodki doradztwa (w tym doradztwa personalnego, rolniczego): Ośrodek Wspierania Przedsiębiorczości i Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego Oddział w Bydgoszczy,
- instytucje finansowe (fundusze poręczeniowe i gwarancyjne): Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy prowadzony przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. w Toruniu, Fundusz Rozwoju Przedsiębiorczości prowadzony przez Polskie Towarzystwo Ekonomiczne w Bydgoszczy, Subregionalny Fundusz Pożyczkowy

KUJAWIAK prowadzony przez Polską Fundację Przedsiębiorczości Oddział w Bydgoszczy, Bydgoski Fundusz Poręczeń Kredytowych, Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe prowadzone przez Grudziądzkie Poręczenia Kredytowe Sp. z o.o., Fundusz Poręczeń Kredytowych prowadzony przez Towarzystwo Rozwoju Gminy Płużnica, Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych prowadzony przez Toruński Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o., Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych prowadzony przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. w Toruniu,

- inne: Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Bydgoski Dom Technika NOT Sp. z o.o., Toruński Dom Technika NOT Sp. z o.o., Rada Toruńska Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT.

**Regionalne Centrum Innowacyjności przy Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy.** Centrum pełni rolę ośrodka pośredniczącego pomiędzy sferą badawczą a przedsiębiorstwami poprzez realizację funkcji dydaktycznych, szkoleniowych i informacyjnych. Tworzona jest również sieć laboratoriów badawczych w ramach poszczególnych Wydziałów Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy w obszarze nauk technicznych i przyrodniczych, które mają oferować wysokiej jakości badania na rzecz podmiotów gospodarczych. Laboratoria wyposażone w specjalistyczną aparaturę będą funkcjonowały we współpracy z organizacjami i stowarzyszeniami naukowo-technicznymi, parkami przemysłowymi i przedsiębiorstwami w zakresie specjalistycznych badań. (<http://www.utp.edu.pl/uczelnia/regionalne-centrum-innowacyjnosci.html>, 30.10.2013.).

**Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.** W fazie preinkubacji przedsiębiorca wywodzący się ze środowiska akademickiego może m.in. brać udział w bezpłatnych szkoleniach, korzystać z usług doradczych (prawne, podatkowe i księgowo, pozyskiwanie funduszy na działalność), uzyskać wsparcie eksperckie (w tym w zakresie ochrony praw własności intelektualnej) oraz informacje o źródłach finansowania. W fazie inkubacji Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości powinien zaoferować młodemu przedsiębiorcy po kosztach własnych uczelni możliwość wynajmu powierzchni biurowej, dostępu do mediów, Internetu, warsztatów, laboratoriów, obsługę finansowo-księgową, obsługę prawną, możliwość promocji na stronie internetowej uczelni oraz na terenie uczelni. (<http://www.aip.umk.pl>, 30.10.2013.).

**Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny (BPPT).** Park oferuje tereny inwestycyjne na sprzedaż oraz pod dzierżawę. Przygotowanie terenów dla inwestorów obejmuje m.in.: wydzielenie i podział geodezyjny działek, badania hydrogeologiczne gruntów, budowę nowej i rozbudowę już istniejącej infrastruktury. Na każdym z etapów realizacji planowanej inwestycji przedsiębiorcy uzyskują pomoc i wsparcie ze strony BPPT (negocjacje i podział działki, umowa notarialna, decyzja w sprawie oddziaływania na środowisko, warunki techniczne przyłączenia do sieci, pozwolenie budowlane oraz budowa). Inwestorzy mogą skorzystać na terenie Parku z różnego rodzaju usług, w tym m.in. pomocy w zakresie innowacyjnych technologii i współpracy z uczelniami wyższymi, obsługi rachunkowej oraz projektowej. ([www.bppt.pl/](http://www.bppt.pl/), 30.10.2013.).

**Toruński Park Technologiczny.** Oferta Parku obejmuje usługi doradcze, informacyjne, szkoleniowe, usługi z zakresu IT oraz możliwość wynajmu pomieszczeń biurowych, hal technologiczno-przemysłowych, sal konferencyjnych, szkoleniowych i seminaryjnych a także pracowni komputerowych. Przedsiębiorcy mogą skorzystać z usługi wirtualne biuro, która umożliwi budowę wiarygodności firmy ze względu na prestiżowy adres jej siedziby przy minimalizacji kosztów działalności. Park oferuje organizację usług brokerskich dla

przedsiębiorców, w tym giełd kooperacyjnych i misji handlowych, pomoc w poszukiwaniu partnerów biznesowych oraz pomoc w zakresie transferu technologii poprzez kojarzenie partnerów. W 2013 r. planowane jest otwarcie Exea Data Center - nowoczesne centrum przetwarzania danych, które zaprojektowane zostało z myślą o rozwiązaniach Cloud Computing. Sąsiedztwo nowoczesnego centrum przetwarzania danych daje możliwość łatwego i szybkiego wynajęcia infrastruktury lub oprogramowania bez ponoszenia kosztów ich zakupu. ([www.technopark.org.pl/](http://www.technopark.org.pl/), 30.10.2013.).

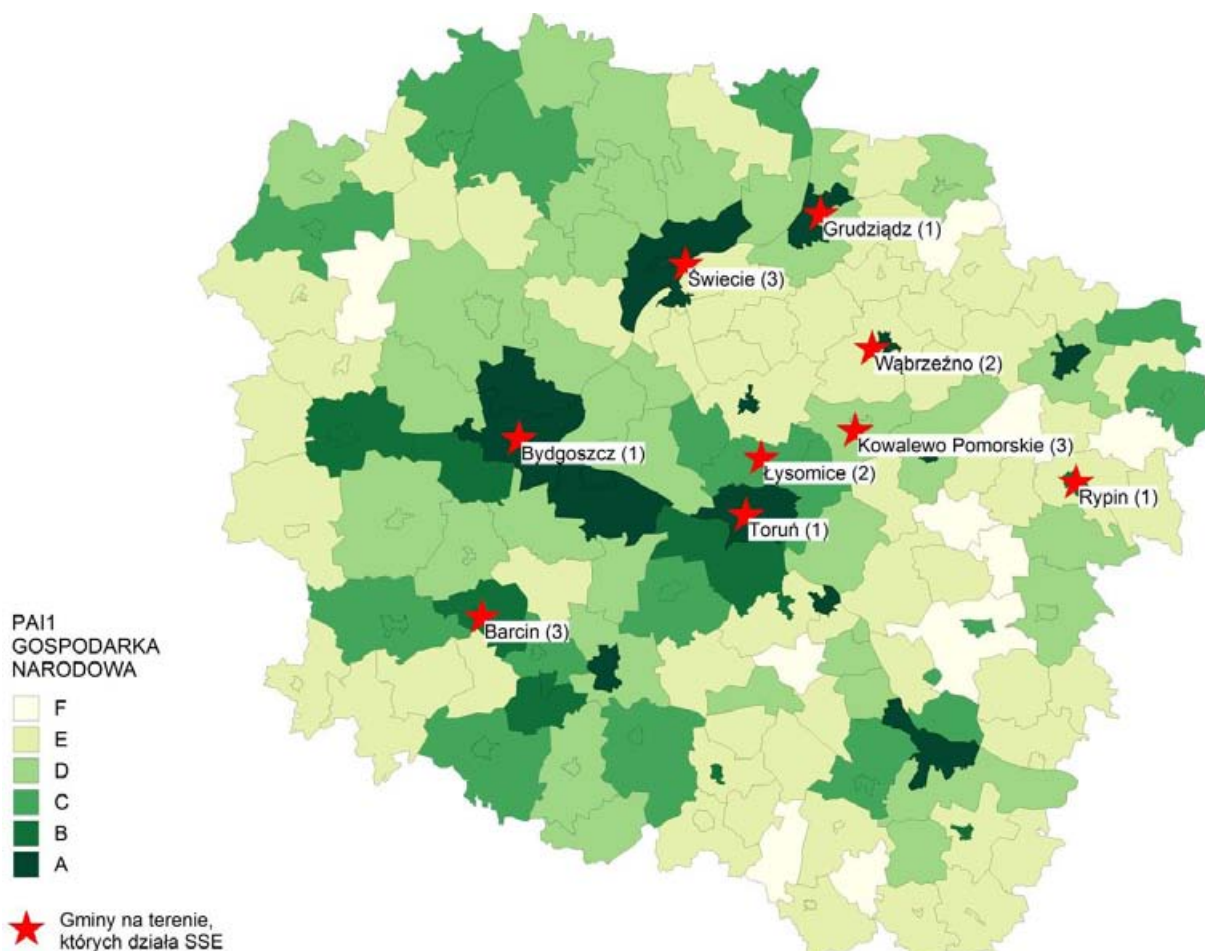
**Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy.** wspiera mikro i małe przedsiębiorstwa w dostępie do finansowania zewnętrznego. Celem działalności Funduszu jest wspieranie powstawania i rozwoju przedsiębiorczości, oraz rozwoju ekonomii społecznej na terenie województwa kujawsko – pomorskiego, w szczególności przez ułatwianie dostępu do finansowania, szkoleń, doradztwa, infrastruktury okołobiznesowej oraz współdziałania nauki i biznesu. W zależności od potrzeb Fundusz oferuje przedsiębiorcom z kujawsko-pomorskiego pożyczki: inwestycyjne, obrotowe, dla starterów oraz mikropożyczki. Procedura udzielania pożyczki jest uproszczona, oprocentowanie pożyczek ustalane jest na podstawie stopy referencyjnej określonej przez Komisję Europejską. Od początku istnienia Fundusz we współpracy z samorządami lokalnymi, instytucjami oraz organizacjami otoczenia biznesu uruchamia punkty informacyjne w całym województwie (na chwilę obecną jest ich prawie 30). (<http://www.pozyczki.kujawsko-pomorskie.pl/>, 30.10.2013.).

**Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego (TARR).** Agencja oferuje lokalnym przedsiębiorcom wsparcie na każdym etapie prowadzenia działalności. Przedsiębiorcom i osobom chcącym założyć działalność gospodarczą udziela wsparcia informacyjnego i doradczego z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz pomaga pozyskać środki finansowe na rozwój firmy. Agencja wspiera i promuje rodzime firmy, ich produkty i usługi na rynkach zagranicznych. Poszukuje dla nich międzynarodowych partnerów i pomaga nawiązać z nimi współpracę. Organizuje szkolenia, warsztaty, seminaria i konferencje. W ramach TARR realizowany jest projekt Toruńskiego Parku Technologicznego oraz dział Regionalna Instytucja Finansująca - RIF (pośrednicząca w udzielaniu przedsiębiorcom dofinansowania na nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym, prace badawczo-rozwojowe, działalność gospodarczą w dziedzinie gospodarki elektronicznej oraz inicjatywy eksportowe firm. ([www.tarr.org.pl](http://www.tarr.org.pl), 30.10.2013.).

## Specjalne strefy ekonomiczne w województwie kujawsko-pomorskim - efekty funkcjonowania

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna (PSSE). Do końca 2012 r. strefa swoim zasięgiem obejmowała nieruchomości położone na terenie 5 miast i 4 gmin - zob. rys. 6.

**Rys. 5. Rozmieszczenie podstref Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego**



Źródło: Opracowanie własne.

Nieruchomości te zaliczono do Pomorskiej SSE dopiero od 2006 r. Do końca 2012 r. przedsiębiorstwa strefowe działające w gminach kujawsko-pomorskich poniosły nakłady inwestycyjne na łączną kwotę 2,8 mld zł, co stanowi 3% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły 2,14 tys. nowych miejsc pracy w regionie, co stanowi 1% wszystkich nowych miejsc pracy utworzonych w strefach (tab. 4).

**Tab. 4. Efekty funkcjonowania Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego na koniec 2012 r.**

Nazwa SSE i podstrefy	Powiat, gmina	Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w przychodach lub zatrudnieniu)	Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2012 r. w mln zł	Liczba miejsc pracy na koniec 2012 r.
Pomorska SSE/ Podstrefa Łysomice	Powiat toruński, gmina Łysomice (2)	komputery, wyroby elektroniczne i optyczne	836,87	1 160
Pomorska SSE/ Podstrefa Bydgoszcz	Powiat m.Bydgoszcz, gmina Bydgoszcz (1)	papier i wyroby z papieru, wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń,	74,45	8
Pomorska SSE/ Podstrefa Toruń	Powiat m.Toruń, gmina Toruń (1)	brak inwestorów		
Pomorska SSE/ Podstrefa Kowalewo Pomorskie	Powiat golubsko-dobrzyński, gmina Kowalewo Pomorskie (3)	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych	217,90	679
Pomorska SSE/ Podstrefa Świecie	Powiat świecki, gmina Świecie (3)	papier i wyroby z papieru	1 321,00	89
Pomorska SSE/ Podstrefa Wąbrzeźno	Powiat wąbrzeski, gmina Wąbrzeźno (2)	maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane	0,31	
Pomorska SSE/ Podstrefa Grudziądz	Powiat m.Grudziądz, gmina Grudziądz (1)	papier i wyroby z papieru	120,30	138
Pomorska SSE/ Podstrefa Rypin	Powiat rypiński, gmina Rypin (1)	brak inwestorów		
Pomorska SSE/ Podstrefa Barcin	Powiat żniński, gmina Barcin (3)	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	279,17	74

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

Najlepsze efekty osiągnęła podstrefa Łysomice, gdzie ulokował się kapitał japoński inwestujący w przemysł elektroniczny. W podstrefie Łysomice zainwestowali: SHARP MANUFACTURING POLAND Sp. z o.o., ORION ELECTRIC (POLAND) sp.z o.o., POLAND TOKAI OKAYA MANUFACTURING Sp. z o.o., SOHBI CRAFT Poland Sp. z o.o., SUMIKA ELECTRONIC MATERIALS Poland Sp. z o.o., KIMOTO Poland Sp. z o.o., TENSHO Poland Sp. z o.o., U-TEC Poland Sp. z o.o., Yusen Logistics (Polska) Sp. z o.o. (dawniej NYK Logistics Polska sp. z o.o.), Nissin Logistics Poland Sp. z o.o., NIPPON EXPRESS GmbH Sp. z o.o., APATOR S.A., MANUFACTURING sp. z o.o. Na ponad 179 ha, jakie zajmuje PSSE w Łysomicach doszło do powstania kompleksu japońskich przedsiębiorstw elektronicznych. Zyskał on miano Crystal Park, który pełni funkcję klastra w branży elektronicznej.



Druga pod względem zagospodarowania jest podstrefa Świecie, gdzie działalność prowadzą: MONDI ŚWIECIE S.A. oraz MONDI CORRUGATED ŚWIECIE Sp. z o.o. - firmy branży papierniczej. Obydwie lokalizacje mają silne tradycje przemysłowe w powyższych branżach. Funkcjonowanie stref wzmocniło rolę tych ośrodków na regionalnej mapie inwestycji.

W kolejnych strefach napływ inwestycji był zdecydowanie niższy. W Grudziądzu zainwestował Schumacher Packaging Zakład Grudziądz Sp. z o.o. (dawniej POLPAK PAPIER sp. z o.o), WTECH sp. z o.o., w Kowalewie Pomorskim Plastica Sp. z o.o., a w Barcinie Lafarge Cement S.A., Mapei Polska Sp. z o.o. W Bydgoszczy: Airon Investment Anna Niemczewska, Baumat Sp. z o.o. i METALBARK PPU Zbigniew Barłóg.

Zgodnie z planem rozwoju PSSE na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zakłada się pozyskiwanie inwestorów z:

- sektora nowoczesnych usług,
- branży maszynowej,
- branży elektronicznej,
- przetwórstwa spożywczego
- branż gwarantujących tworzenie miejsc pracy w dziedzinach, w których województwo dysponuje dużym potencjałem kadrowym.

## Gmina na 5!

Studenckie Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Analiz Regionalnych, działające przy Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej już po raz kolejny opublikowało wyniki raportu z badania jakości obsługi potencjalnych inwestorów przez urzędy gmin. Przedmiotem badań jakościowych nad atrakcyjnością inwestycyjną jest ocena stron internetowych oraz ocena kontaktu elektronicznego w wersji polsko - i anglojęzycznej z urzędami gmin. Efektem badania jest ranking Gmina na 5!, który nagradza tym tytułem jednostki samorządu terytorialnego wyróżniające się wysokim poziomem obsługi z wykorzystaniem elektronicznych narzędzi komunikacji. Badania prowadzone są metodą tajemniczego klienta (ang. *mystery client*). W tegorocznej edycji na potrzeby rankingu ocenie poddano wszystkie gminy klasy A wg rankingu PAI 2010.

W efekcie przeprowadzonej oceny tytułem "Gminy na 5!" wyróżniono 90 gmin, z czego 5 z terenu województwa kujawsko-pomorskiego (tab. 5).

**Tabela 5. Gminy województwa kujawsko-pomorskiego nagrodzone tytułem Gminy na 5!**

Lokata w rankingu	Gmina	Ocena witryn internetowych	Ocena korespondencji w języku polskim	Ocena korespondencji w języku angielskim	Suma
24	Wąbrzeźno (1)	5,5	11,0	9,0	25,5
43	Włocławek (1)	10,0	9,0	4,0	23,0
47	Inowrocław (1)	14,5	3,0	5,0	22,5

84	Bydgoszcz (1)	11,5	5,0	3,0	19,5
85	Grudziądz (1)	8,5	11,0	0,0	19,5

Źródło: Opracowanie własne.

Na szczególną uwagę w tym zestawieniu zasługują Bydgoszcz, Inowrocław i Włocławek, które w wyczerpujący i interesujący sposób informują warunkach inwestowania w formie poradnika, czy filmu.

## 5. Mocne i słabe strony województwa

Województwo kujawsko-pomorskie jest regionem o silnie zarysowanej specyfice, mającej wpływ na jego mocne i słabe strony. Jeśli dokonamy ich podziału w zależności od głównych uwarunkowań i czynników lokalizacji inwestycji, ujętych w mikroklimatach tworzących oceny potencjalnej i rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej, to można je pogrupować w mocne strony (mikroklimaty o ocenach A, B lub C) oraz słabe strony (mikroklimaty o ocenach D, E lub F) - patrz tabela 6.

**Tabela 6. Mocne i słabe strony województwa kujawsko-pomorskiego**

Mocne strony województwa wg mikroklimatów IP SGH	Słabe strony województwa wg mikroklimatów IP SGH
<b>Gospodarka narodowa</b>	
Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa C Rentowność majątku trwałego klasa A Rentowność przedsiębiorstw klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa E Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa E Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa E Mikroklimat innowacyjność klasa D Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa D Samofinansowanie jst klasa D Nakłady inwestycyjne klasa D
<b>Przemysł kapitałochłonny</b>	
	Mikroklimat zasoby pracy klasa E Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa F Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa F Mikroklimat innowacyjność klasa D Rentowność majątku trwałego klasa D Produktywność pracy przedsiębiorstw klasa D Samofinansowanie jst klasa D Nakłady inwestycyjne klasa E
<b>Przemysł pracochłonny</b>	
	Mikroklimat zasoby pracy klasa D Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa D

	Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa E Rentowność majątku trwałego klasa D Produktowność pracy przedsiębiorstw klasa D Samofinansowanie jst klasa D Nakłady inwestycyjne klasa E
<b>Handel</b>	
Rentowność majątku trwałego klasa B Produktowność pracy przedsiębiorstw klasa C Nakłady inwestycyjne klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa E Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa F Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa E Samofinansowanie jst klasa D
<b>Turystyka</b>	
Rentowność majątku trwałego klasa A Produktowność pracy przedsiębiorstw klasa B	Mikroklimat zasoby pracy klasa E Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa E Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa F Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa E Samofinansowanie jst klasa D Nakłady inwestycyjne klasa D
<b>Działalność profesjonalna naukowa i techniczna</b>	
Mikroklimat innowacyjność klasa C	Mikroklimat zasoby pracy klasa E Mikroklimat infrastruktura techniczna klasa D Mikroklimat infrastruktura społeczna klasa F Mikroklimat społeczny klasa E Mikroklimat rynkowy klasa D Mikroklimat administracja klasa F Rentowność majątku trwałego klasa D Produktowność pracy przedsiębiorstw klasa D Samofinansowanie jst klasa D Nakłady inwestycyjne klasa D

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań Instytutu Przedsiębiorstwa SGH.

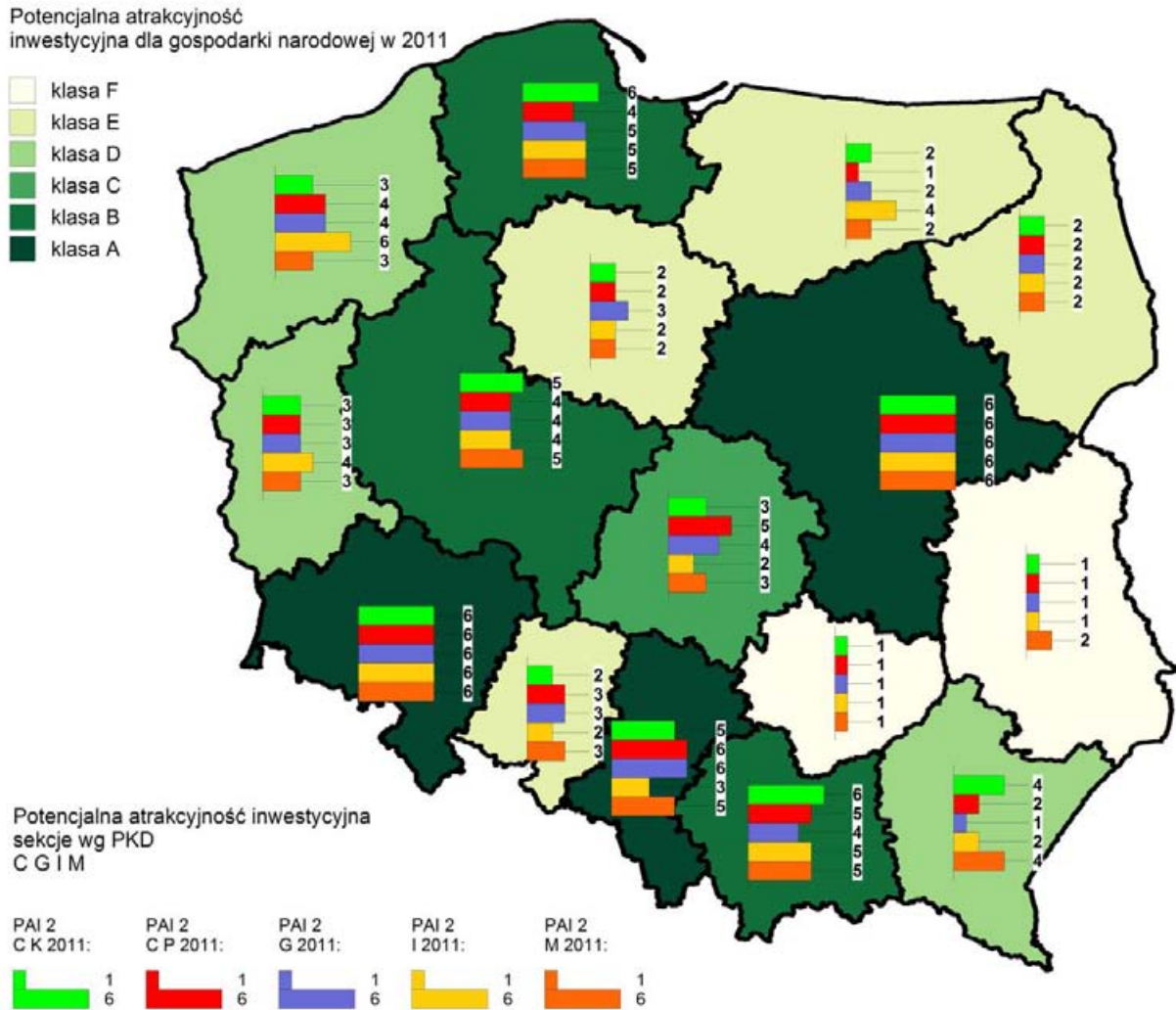
## Podsumowanie

Lokomotywami rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego są miasta na prawach powiatu: Bydgoszcz, Toruń, Grudziądz i Włocławek, jak również powstałe w tym regionie specjalne strefy ekonomiczne.

W związku z konkurencyjnością średnich i dużych przedsiębiorstw województwo jest predestynowane do **tworzenia klastrów międzyregionalnych**, zwłaszcza w takich sektorach, jak: produkcja papieru i wyrobów z papieru, produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń, produkcja mebli, wytwarzanie wyrobów mleczarskich, produkcja metalowych elementów konstrukcyjnych, produkcja części i akcesoriów do pojazdów silnikowych. Może także rozwijać **inteligentne specjalizacje** na bazie konkurencyjnych dużych i średnich przedsiębiorstw **w sektorach niskiej technologii**: papieru i wyrobów z papieru, produkcja mebli, oraz w **usługach rynkowych opartych na wiedzy**: działalność w zakresie architektury i inżynierii, badania i analizy techniczne.

ANEKS

Rysunek 1. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna województw w Polsce w podziale na podstawowe sekcje gospodarcze

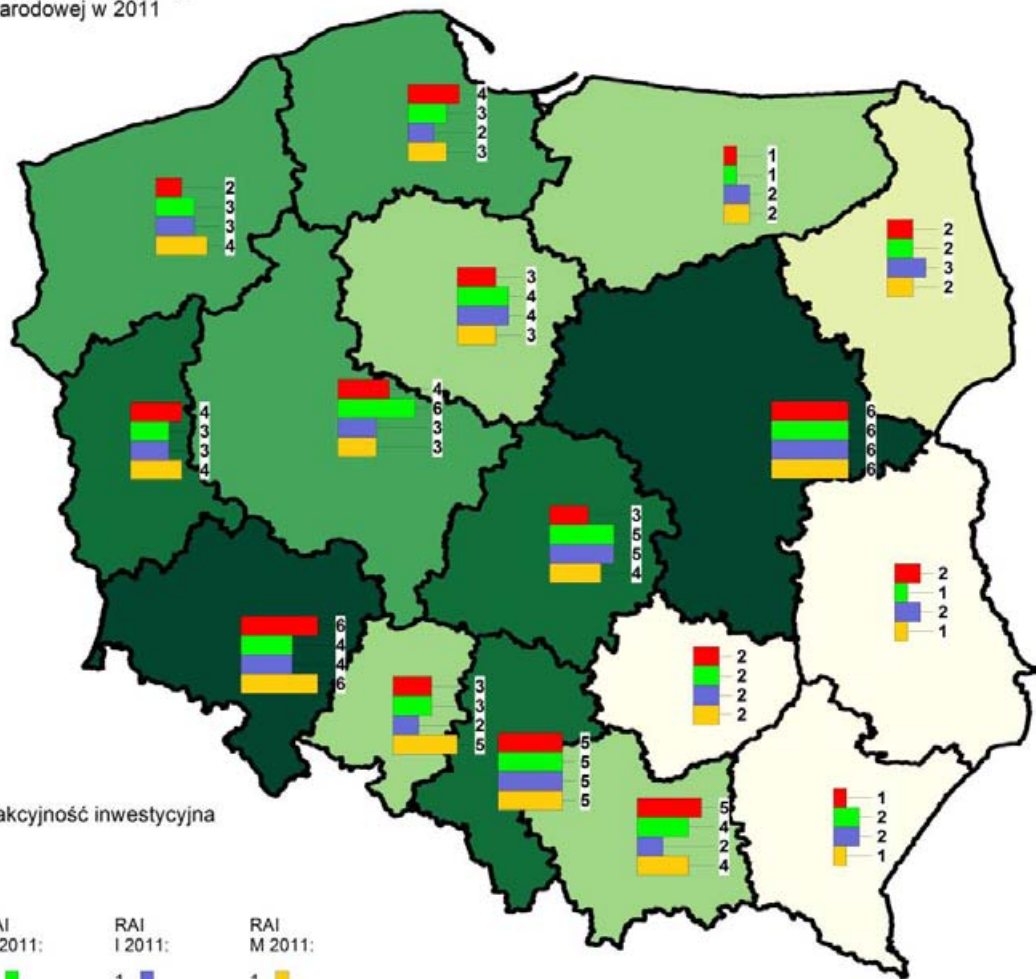


Źródło: opracowanie własne.

**Rysunek 2. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna województw w Polsce w podziale na podstawowe sekcje gospodarcze**

Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna dla gospodarki narodowej w 2011

- klasa F
- klasa E
- klasa D
- klasa C
- klasa B
- klasa A



Źródło: opracowanie własne.

**Tabela 1. Zbiornicze zestawienie wskaźników atrakcyjności inwestycyjnej dla województw**

Województwo	DOLNOŚLĄSKIE	KUJAWSKO-POMORSKIE	LUBELSKIE	LUBUSKIE	ŁÓDZKIE	MAŁOPOLSKIE	MAZOWIECKIE	OPOLSKIE	PODKARPACKIE	PODLASKIE	POMORSKIE	ŚLĄSKIE	ŚWIĘTOKRZYSKIE	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	WIELKOPOLSKIE	ZACHODNIOPOMORSKIE
PAI1 GN	A	D	F	D	D	C	A	E	D	E	B	A	F	D	B	B
PAI2 GN	A	E	F	D	C	B	A	E	D	E	B	A	F	E	B	D
RAI GN	A	D	F	B	B	D	A	D	F	E	C	B	F	D	C	C
PAI1 C	A	D	F	D	C	C	A	D	E	F	B	A	F	E	B	B
PAI2 C KAPITAŁ	A	E	F	D	D	A	A	E	C	E	A	B	F	E	B	D
PAI2 C PRACA	A	E	F	D	B	B	A	D	E	E	C	A	F	F	C	C
RAI C	A	D	E	C	D	B	A	D	F	E	C	B	E	F	C	E
PAI1 G	A	F	F	B	E	B	A	D	D	F	A	C	F	C	C	B
PAI2 G	A	D	F	D	C	C	A	D	F	E	B	A	F	E	C	C
RAI G	C	C	F	D	B	C	A	D	E	E	D	B	E	F	A	D
PAI1 I	B	E	F	C	E	B	A	E	E	E	A	C	F	C	C	A
PAI2 I	A	E	F	C	E	B	A	E	E	E	B	D	F	C	C	A
RAI I	C	C	E	D	B	E	A	E	E	D	E	B	E	E	D	D
PAI1 M	A	E	F	D	D	C	A	D	D	E	B	A	F	D	B	B
PAI2 M	A	E	E	D	D	B	A	D	C	E	B	B	F	E	B	D
RAI M	A	D	F	C	C	C	A	B	F	E	D	B	E	E	D	C

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej

**Tabela 2. Ocena atrakcyjności na podstawie unijnego wskaźnika potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej PAI UE w roku 2011**

	Mikroklimat Kapitał Ludzki	Mikroklimat Rynkowy	Mikroklimat Innowacyjność	Wskaźnik syntetyczny
Dolnośląskie	B	D	D	D
Kujawsko-Pomorskie	B	E	F	E
Lubelskie	B	F	E	F
Lubuskie	A	F	E	E
Łódzkie	A	E	E	E
Małopolskie	C	E	E	E
Mazowieckie	A	C	B	B
Opolskie	C	F	E	F
Podkarpackie	C	F	E	F
Podlaskie	B	F	E	F
Pomorskie	B	D	D	D
Śląskie	B	D	E	D
Świętokrzyskie	A	F	F	F

Warmińsko-Mazurskie	B	F	E	F
Wielkopolskie	A	E	E	E
Zachodniopomorskie	C	E	E	E

Źródło: opracowanie własne na podstawie obliczeń H. Godlewskiej-Majkowskiej i M. Czerneckiego, wykonanych w ramach realizacji badania statutowego: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów a lokalizacja przedsiębiorstwa w gospodarce globalnej* (zespół: dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska prof. SGH – kierownik badania, dr P. Bartoszczuk, dr P. Zarębski, mgr M. Typa, mgr M. Czernecki).

**Tabela 3. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna powiatów województwa kujawsko-pomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji**

Powiat	PAI1_GN	PAI1_GN_klasy	PAI1_C_klasy	PAI1_G_klasy	PAI1_I_klasy	PAI1_M_klasy
Toruń	0,356	A	A	A	A	A
Bydgoszcz	0,310	A	A	A	C	A
Włocławek	0,310	A	A	B	C	A
Grudziądz	0,301	A	B	B	E	B
Powiat bydgoski	0,247	C	C	C	C	C

Źródło: jak do tab. 1.

**Tabela 4. Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna gmin województwa kujawsko-pomorskiego dla gospodarki narodowej oraz wybranych sekcji**

Gmina	PAI1_GN	PAI1_GN_klasy	PAI1_C_klasy	PAI1_G_klasy	PAI1_I_klasy	PAI1_M_klasy
Toruń (1)	0,279	A	A	A	A	A
Inowrocław (1)	0,271	A	A	A	C	A
Bydgoszcz (1)	0,256	A	A	A	B	A
Grudziądz (1)	0,254	A	A	A	D	A
Chełmno (1)	0,253	A	A	A	A	A
Chełmża (1)	0,249	A	A	A	D	A
Włocławek (1)	0,248	A	A	A	B	A
Wąbrzeźno (1)	0,243	A	A	A	C	A
Ciechocinek (1)	0,234	A	A	A	A	A
Golub-Dobrzyń (1)	0,233	A	A	A	B	A
Solec Kujawski (3)	0,232	A	A	A	A	A
Osielsko (2)	0,228	A	A	A	A	A
Brodnica (1)	0,226	A	A	A	B	A
Świecie (3)	0,222	A	A	B	A	A
Rypin (1)	0,216	B	B	B	D	A
Wielka Nieszawka (2)	0,214	B	B	C	A	B
Janikowo (3)	0,213	B	B	B	D	B
Aleksandrów Kujawski (1)	0,209	B	B	B	D	A
Radziejów (1)	0,207	B	B	B	E	A
Barcin (3)	0,207	B	B	B	D	B
Kowal (1)	0,206	B	B	C	E	B
Białe Błota (2)	0,204	B	B	C	A	B
Nakło nad Notecią (3)	0,198	B	C	C	D	B

Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2013

Lipno (1)	0,197	C	C	C	D	B
Tuchola (3)	0,197	C	C	C	C	B
Łysomice (2)	0,196	C	B	C	B	C
Żnin (3)	0,189	C	C	C	D	C
Kruszwica (3)	0,189	C	C	C	E	C
Fabianki (2)	0,188	C	C	C	D	C
Pakość (3)	0,188	C	C	C	D	C
Mogilno (3)	0,187	C	C	D	E	C
Lubicz (2)	0,187	C	C	C	D	C
Sępólno Krajeńskie (3)	0,185	C	C	C	C	C
Łubianka (2)	0,183	C	C	C	D	D
Gniewkowo (3)	0,182	C	C	C	C	C
Cekcyn (2)	0,180	C	C	C	C	C
Brześć Kujawski (3)	0,180	C	C	D	E	C
Brzozie (2)	0,179	C	C	C	A	E
Nowe (3)	0,179	C	D	D	D	C
Górzno (3)	0,178	C	D	E	D	C

Źródło: jak do tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2013).